

Hoofstuk 6: Wat kan daar van ander vakgebiede geleer word?

'n Beskrywing van ervarings, verryk deur 'n interdisciplinêre ondersoek.

6.1. Inleiding

Die hoofstuk het ten doel om na ander navorsingsverhoë te gaan kyk en te luister. Die ander verhoë se interpretasie en verstaan van die navorsingsdrama is in hierdie deel van die studie belangrik. Daar sal ook weer na die meisies geluister word in dié deel van die studie. Twee van die meisies sal na die ander vakgebiede se interpretasies kyk en kortliks reflekteer oor hoe hulle die interpretasies sien. Müller (2009:203) wys daarop dat die interpretasies en bekommernisse van die meisies en die interdisciplinêre spanne nie noodwendig dieselfde is nie. Hy stel dat daar ook besin moet word oor wat vir die meisies belangrik is (Müller 2009:203). Die vier vrae waarmee daar in die hoofstuk gewerk is, is verminder na drie vrae toe (Müller 2009:227), met die klem op die meisies se ervarings en bekommernisse. Die werk is afgehandel vóór die vrae verminder is en oorgeskryf is. Die ekstra beweging deur weer terug te gaan na die meisies toe, is ingebou om die gaping te probeer vul. Die bekommernisse van die meisies sal dan hier aan die bod kom.

Interdisciplinêre werk is baie ingewikkeld. Taal, redenering, strategieë, kontekste en maniere om oor menslike ervarings te praat verskil tussen die verskillende gebiede (Müller 2005:83). Die interdisciplinêre ondersoek is egter 'n baie belangrike deel van die praktiese teologiese ondersoek (Müller 2005:10). Die beweging soek die mening van ander teologiese dissiplines, maar ook van ander wetenskappe (Müller 2005:83). Die navorser sal luister na die ander wetenskappe om dan alles te probeer integreer (Müller 2005:83).

Binne die postfundamentalistiese manier van praktiese teologie bedryf, is om interdisciplinêr te werk 'n baie belangrike deel van navorsing. Die manier van

navorsing doen is versigtig vir relatiwiteit en ook vir subjektiwiteit van die multiversele en universele standpunte van fundamentalisme en nonfundamentalisme (Müller 2009:203). Die postfundamentalisme poog dus om op 'n derde manier te werk, naamlik transversaal (Müller 2009:203). Transversaal is dus om oor grense heen te werk wat deur mense, instansies en vakgebiede ontwikkel is. Dit is 'n baie werkbare manier om tussen verskillende dissiplines en vakgebiede te werk. Van Huyssteen (2007:19) stel dit soos volg:

In the multidisciplinary use of the concept of transversality there emerge distinct characteristics or features: the dynamics of consciousness, the interweaving of many voices, the interplay of social practices are all expressed in a metaphor that points to a sense of transition, lying across, extending over, intersecting, meeting, and conveying without becoming identical.

Interdissiplinêre werk kan gebruik word om duideliker te spesifiseer wat die gedeelde standaarde en verstaan tussen teologie en ander wetenskappe is:

In an awareness of the history, theory, methodology and subject matter of particular disciplines, [it will] aim to explore how exactly these disciplines are brought together, transformed or transcended in different forms of interdisciplinarity, and what new forms of knowledge are created by these interactions (Moran 2002:17).

'n Interdissiplinêre benadering:

can challenge traditional, outmoded systems of thought...; they can produce new, innovative theories and methodologies which open up the existing disciplines to new perspectives; they can help people to think more creatively about the relationship between their own subject and other ways of doing things (Moran 2002:17).

Vanuit die vertrekpunt wat ek gekies het glo ek dat ek wel die vryheid het om binne ander vakgebiede rond te beweeg. Daar is meer as een bril om na die wêreld te kyk en ek glo dat om die studie deeglik te doen, daar van die ander brille ook gebruik gemaak moet word. Die post-fundamentalisme skep die ruimte om die studie te doen. Van Huyssteen (1998:5) sê dit is 'n moeilike proses waarbinne konflik en botsing nie uitgesluit is nie. Dit sal in groot mate van die navorser afhang of hy of sy met 'n vreedsame elegante “*Duel*” of 'n gewelddadige “*Duel*” te doen sal hê (Van Huyssteen 1998:6). Die proses kan dus nie anders nie as om die navorsingsverhoog te vergroot en te verbeter.

Die manier van werk is dus kontekstueel en stel belang in 'n verskeidenheid van interpretasies. Daarom kan dit ook nie anders nie as om weer terug te gaan na die konteks van die meisies toe.

6.2. Kies van die interdisiplinêre span

Die kies van die interdisiplinêre span is na my mening 'n baie belangrike deel van die studie. Die interdisiplinêre deel van die studie is vir my soos die besoek van ander navorsingsverhoë waarop daar deurgaans ook navorsingsdramas aan die gang is. Die ander verhoë het perspektiewe wat ek nie noodwendig het nie en wat die teologie alleen nie noodwendig sou kon gee nie. Die interdisiplinêre span en ondersoek sou dus dien as 'n waardetoevoeging tot die studie, maar ook tot die meisies en die navorser se lewens. Dit was 'n baie sinryke deel van die studie maar baie keer ook net so 'n groot frustrasie.

Ek glo daar sou moontlik kritiek kon wees op hierdie deel van die navorsingsmetode. Die kritiek sou veral gerig kon wees op die feit dat die samestelling van die interdisiplinêre span te veel dissiplines dek. Ek het egter werklik in hierdie deel van die proses gesoek na vakgebiede wat tot die drama soos ek dit verstaan en geïnterpreteer het, kon bydra.

Die kies van die interdisiplinêre span was aan die begin vir my baie eenvoudig. Ek moes 'n span mense bymekaar kry wat my kon help om te reflekteer oor die meisies se stories vanuit verskillende vakgebiede. Die groep mense is redelik vroeg in die navorsingsproses al saamgestel. Ek het die persone gevra of hulle sou wou deelneem en vir hulle die implikasies en my verwagtinge verduidelik. Ek het die meisies se verhale vir elke medewerker gegee en aangedui dat hulle ses maande het om 'n reaksie op die verhale te skryf en dat ek dan 'n uur se gesprek met hulle oor die verhale sou wou hê. Baie van die aanvanklike interdisiplinêre span het na die ses maande tydperk egter aangedui dat hulle nie meer kans sien om aan die studie deel te neem nie, aangesien hulle tyd baie beperk was.

Ek het toe 'n nuwe span gekies aan die hand van die volgende kriteria:

1. Mense wat as deel van hulle dagtaak met mense werk.
2. Mense wat akademies gekwalifiseerd is om met mense te werk.
3. Mense wat die konteks van die navorsingsdrama verstaan.
4. Mense wat beskikbaar en bereid was om te help.

Die kies van die span was dus 'n komplekse taak en het baie meer tyd in beslag geneem as waarop ek gereken het.

6.3. Bekendstelling van die interdisiplinêre span

6.3.1. Drama

Die persoon wat die deel van die span sal verteenwoordig is Hester Brown. Hester het 'n BADrama- en BAHons-graad aan die Universiteit van Pretoria behaal.

6.3.2. Kommunikasiekunde

Die persoon wat gekies is, is Sunette Rossouw, BA Kommunikasie (UOVS)

BAHons: Bedryfsielkunde (Unisa). Die wêreld van Kommunikasiekunde en taal het 'n groot bydrae te lewer tot 'n studie soos dié. Kommunikasie is een van die belangrikste aspekte van menslike lewe. Gadamer (1982) wys daarop dat verstaan plaasvind op grond van dialogiese gesprek. Die gesprek gebeur ook binne 'n konteks wat ook in ag geneem moet word. Die meisies het oor baie sake verbaal en nieverbaal gekommunikeer.

6.3.3. Onderwys

Vir onderwys het ek van 'n span probeer gebruik maak. Ek het dit gedoen omdat die mense die kinders baie beter geken het en vanuit 'n ander hoek beleef het as ek. Ohna Visser (BEEd Snr en VOO) was die persone wat ingespan is.

6.3.4. Sielkunde

Sielkunde en die interpretasie van 'n persoon met die kennis is baie belangrik vir 'n studie soos dié. Ilze Jansen is 'n Voorligtingsielkundige (MA Voorligtingsielkunde, MA Bybel- en Godsdienskunde).

6.3.5. Maatskaplike werk

Jose Kritzinger is die senior maatskaplike werker vir die Abraham Kriel Kindersorg se Langlaagtekampus. Jose se kollegas het ook bepaalde insette gelewer. Maatskaplike werk is een van die vakgebiede wat baie nou by die meisies betrokke was. Hulle interpretasie van dit wat op die verhoog gebeur het, is dus baie belangrik vir die studie.

6.3.6. Menslike hulpbronne

Menslike hulpbronne is een van die afdelings in die meeste maatskappye wat die meeste met mense te doen kry. Ek wil selfs waag om te sê dat hulle met meer mense te doen kry en met meer mense verhoudings bou as die meeste sielkundiges. Die persoon wat ek gekies het om deel van die span te wees is 'n menslikehulpbronnbestuurder by Nedbank, Willie Labuschagne (DPhil (LPC) – Leadership, Performance & Change; MPhil (PPL) – Personal and Professional

Leadership; BAHons Semitiese Tale; BA (Admissie); Diploma – Human Resources Management, Diploma – Conference and Events Management. (Ek hou die titel soos wat dit op die diplomas verskyn.)

6.3.7. “Life coach”

Ek het ook besluit om iets te doen om die meisies meer positief in te stel. *Coaching* is een van die dissiplines wat daarop gemik is om 'n positiewe ingesteldheid by mense te bewerkstellig. Vir die deel van die studie het ek Elisia Coetzee gevra om te help. Sy is 'n gesertifiseerde *lifecoach*/leefstylafrigter. Sy het haar kwalifikasie deur *Results Coaching Systems* gekry in 2006. Hulle is 'n internasionaal geakkrediteerde opleidingsmaatskappy en voldoen aan al die vereistes van die “International Coaching Federation”. Die kwalifikasie word dus internasionaal erken.

6.3.8. PhD-groep

In baie studies word daar verwys na studente of studiegroepe se bydraes tot 'n bepaalde studie. Die probleem wat ek daarmee het, is dat daar net aan die begin of einde van die studie dankbetuigings gedoen word. Ek het dus ook van die mense wat in die PhD-groep waarvan ek deel was, gevra om hulle bydrae te lewer in hierdie gedeelte van die studie. Chris Viljoen, Lafras Lombaard en Anneke Viljoen het met die deel gehelp. Hulle is almal PhD-studente aan die Fakulteit Teologie.

6.3.9. Ander praktiese teologie

My bedoeling in dié deel was om met meer internasionale kundiges in verbinding te tree. Die persoon wat my hier gehelp het, was prof dr R Ruard Ganzevoort, hoogleraar in Praktiese Teologie, by die Vrije Universiteit Amsterdam. Hy het al baie oor die onderwerp gepubliseer.

6.4. Vrae wat beantwoord moet word

Daar sou verskillende benaderings gevolg kon word ten opsigte van die vrae wat beantwoord moes word. Die metodes wissel van 'n vraelys tot by 'n vrye interpretasie van die interdisiplinêre span oor enige aspekte vanuit enige hoek. Die proses wat deur Müller (2009) ontwikkel is, is in die proses gebruik. Die proses rig die gesprek en keer dat daar net algemene teoretisering kan gebeur. Die verhale sal bespreek word aan die hand van die volgende vrae:

1. Wat is die sake wat jou bekommer wanneer jy die stories lees?
2. Wat is jou vakgebied se unieke perspektief op die storie?
3. Hoekom dink jy sal die perspektief deur ander vakgebiede waardeer word?
4. Wat sal jou grootste bekommernis wees as jou vakgebied nie ernstig opgeneem word nie?

Die verhale van die meisies is aan die interdisiplinêre span gegee om beantwoord te word.

6.5. Reaksies van interdisiplinêre span

Die interdisiplinêre span is dus almal mense wat op verhoë besig is om met mense en hulle verhale te werk.

6.5.1. Drama

Ek het nie aanvanklik met die gedagte gewerk om die navorsing as verhoogdrama te dokumenteer of te benader nie. Die gedagte het met tyd ontwikkel. Veral Nietzsche (1956) se "*The birth of tragedy*" het my in hierdie bepaalde rigting gestuur. Drama en die kyk na die drama kan genesing bring. Die narratiewe benadering werk ook met die beginsel dat stories, die vertel daarvan, die interpretasie daarvan en uiteindelik die hervertel van verhale genesing kan bring. Drama is volgens my 'n kreatiewe manier om 'n storie te vertel. Die

dramadeel sal twee fasette hê, naamlik die interpretasie van 'n kundige en dan 'n interpretasie uit die literatuur.

Vraag 1: Wat is die sake wat jou bekommer wanneer jy die stories lees?

My grootste bekommernis soos ek deur die verhale lees is dat dit voorkom asof die droomstories nie baie duidelik gedefinieer is nie. Ek sou graag wou gehad het dat die meisies 'n toekomsverhaal kon opstel. Sodoende kan hulle 'n duidelike toekomsplan opstel en mense identifiseer wat vir hulle as hulle gekose ondersteuningsstelsel kan dien. Die meisies kan dan ook mense wat hulle in die verlede seergemaak het, in die rolle plaas waar hulle gemaklik met hulle is, of heeltemal uit hulle storie uitskryf. Navorsing het bewys dat indien planne nie neergeskryf word nie, dit nie bereik word nie. 'n Storielyn met 'n gedetailleerde rolverdeling van die toekoms is die ideale manier om doelwitte neer te skryf sonder dat dit voel soos 'n gedwonge sinlose oefening.

Vraag 2: Wat is jou vakgebied se unieke perspektief op die storie?

Ek dink dat my dissipline se unieke perspektief die bydra van helderder definiëring en verstaan van die storielyn sal help ontwikkel, asook die bydrae wat rolverdeling tot die lewensstorie kan maak. Dit kan die mag en vryheid gee om mense in die meisies se lewe in die rolle te plaas waar hulle die mense wil hê en nie waar die mense oorspronklik gefigureer het nie. Dit gee aan hulle meer vrymoedigheid om hulle droomstorie te kan skryf.

Vraag 3: Hoekom dink jy sal die perspektief deur ander vakgebiede waardeer word?

Die konsep om doelwitte en drome neer te skryf is 'n algemeen aanvaarde gebruik. Die meeste professionele mense van ander dissiplines erken ook die nut daarvan om nie net doelwitte te hê nie, maar om dit ook neer te skryf. Ek is

oortuig dat ander dissiplines ook die waarde daarvan sal erken om die droomstorie neer te skryf as 'n storie met rolverdelings en gedetailleerde planne van die wyse waarop die meisies dit wil bereik wat hulle wil.

Vraag 4: Wat sou jou grootste bekommernis wees as jou vakgebied nie ernstig opgeneem word nie?

Indien my bekommernisse nie hanteer word nie, sal die droomstorie nie helder genoeg beskryf word nie en dan gaan dit nie kan meewerk tot verandering nie. Die droomstorie is 'n inspirerende droom wat die moeite werd is om voor te veg. Die geskiedenis en navorsing het al menigmale bewys dat indien die droom nie helder genoeg gedefinieer word nie, dit nie behaal gaan word nie.

Ter afsluiting

Alhoewel ek sekere bekommernisse het, is dit vir my 'n baie bemoedigende ervaring om te sien hoe een mens wat onvoorwaardelike aanvaarding gee 'n groot verskil kan maak. Ek het in die stories van die meisies beleef hoe onvoorwaardelike aanvaarding jong mense se belewenis van God en die kerk onherroeplik kan verander.

6.5.1.1. Unieke beskouing van drama

- Die toekoms van die meisies is belangrik en moet beter gedefinieer word.
- Aan mense binne die meisies se verhale moet nuwe rolle toegeken word en mense wat die meisies doelbewus seergemaak het, kan selfs uit die verhale uitgeskryf word.
- Storielyn en storielynontwikkeling is baie belangrik. Die meisies moet hulle verhale ontwikkel.
- Die meisies het hoop vir die toekoms.

6.5.2. Kommunikasiekunde

Vraag 1: Wat is die sake wat jou bekommer wanneer jy die stories lees?

Ek dink al hierdie meisies het baie hard om hulp geroep met hulle daade, maar niemand het dit verstaan nie. Hulle het aandag gesoek, maar dikwels die verkeerde tipe aandag gekry.

Hulle agtergronde is tragies en die meeste van hulle het nie baie geleenthede gehad nie. Die ouers het nie belang gestel nie en het nie juis aandag gegee nie. Omdat hulle nie tuis ondersteuning gekry het nie, het hulle dit in die groep gesoek.

Die groep het hulle eie taal gehad, woorde soos “skeef” en “Wiccan” is gebruik en almal het byname gehad. Hulle het ook 'n erge mengelmoes van Afrikaans en Engels gepraat. Dié manier van praat het hulle deel van die groep laat voel en van ander onderskei.

Die meisies het in die meeste gevalle ook nie die vrymoedigheid gehad om met iemand wat kan help te praat nie. Hulle het onder mekaar gepraat, wat eintlik net die hele situasie vererger het.

Hulle daade spreek in hoofletters dat daar fout was! Hulle gedrag was 'n manier om hulle ongelukkigheid en onsekerheid oor te dra.

Vraag 2: Wat is jou vakgebied se unieke perspektief op die storie?

Die kommunikasie van die meisies was swak. Die nieverbale boodskappe wat hulle uitgestuur het, is nie raakgesien nie. Dit sluit in die lesbiese verhoudings, selfmoorde en -pogings, hulle kleredrag, die feit dat hulle as sataniste gesien is, ensovoorts. Die meeste van hulle se selfbeeld was laag en eintlik het hulle net hulp en aandag gevra.

Die seine wat hulle uitgestuur het, is verkeerd “gelees” en hulle is gesien as probleemkinders wat gestraf moet word. Die ouers of onderwysers het ook nie altyd hulle mengelmoestaal verstaan nie. Hulle het nie die regte manier geken waarop hulle hul probleme kon oordra nie. Vir hulle was die manier van praat iets wat hulle veilig in die groep laat voel het. Hulle het deur die gebruik van die mengelmoestaal gevoel hulle “behoort” iewers.

Hulle wou vir die samelewing 'n boodskap stuur dat hulle die onaantasbares was en dat hulle sterk genoeg in hulle groep was. Hulle het die reëls en norms wat vir die samelewing aanvaarbaar was, verwerp.

Hierdie meisies sal geleer moet word hoe om hulle gevoelens korrek oor te dra en dat aggressiwiteit nie die antwoord is nie.

Vraag 3: Hoekom sal die perspektief deur ander vakgebiede waardeer word?

Toe mense wat wou help met hulle begin praat, was die groep nie seker hoe om dit te interpreteer nie. Hulle kon nie glo dat iemand hulle regtig wou help nie. Hulle het nie ander mense vertrou nie. Eers later het hulle begin besef dat die bemoeienis eg is.

Ander mense wat help, soos sielkundiges of onderwysers, sal moet leer om op die meisies se vlak te kommunikeer en hulle taal te praat. Hulle sal ook moet leer om die nieverbale boodskappe wat uitgestuur word, korrek te lees. Onthou: dade tel meer as woorde!

Die manier waarop die meisies hanteer word en hoe daar met hulle en hul families gekommunikeer word, gaan die eindresultaat van hierdie hele proses bepaal. Hulle moet nie afgeskrik word nie, maar aanvaar word. Raas en baklei sal nie help nie. Ons moet hulle hier saggies en simpatiek hanteer.

Tydens kommunikasie word betekenis as volg oorgedra: slegs 7% geskied deur woorde, 50% deur liggaamstaal en 43% deur stemtoon en gesigsuitdrukings. Luister is net so 'n belangrike deel van die proses. Dit moet deur alle terapeute in gedagte gehou word.

Vraag 4: Wat is die grootste bekommernis as die vakgebied nie ernstig opgeneem word nie?

As 'n mens na die meisies se droomstories kyk, het almal van hulle groot drome en hoop vir die toekoms. Dit sal tragies wees as hulle nie al hulle drome verwesenlik nie.

Hoe hierdie meisies gaan ontwikkel as hulle ouer word, gaan grootliks afhang van hoe hulle nou hanteer word. Daar moet op so 'n manier met hulle gekommunikeer en na hulle geluister word, dat hulle selfbeeld weer opgebou kan word en hulle as waardige burgers van die samelewing gesien kan word.

Dit sou baie jammer wees as terapeute nie kan deurdring tot hulle nie, en hulle voortgaan soos hulle gewoon is. Ek kan vir elkeen wat met die meisies werk aanbeveel dat hulle 'n boek oor kommunikasie moet bestudeer en dit in gedagte hou tydens sessies met die meisies.

Sonder kommunikasie kan daar geen kontak wees nie!

6.5.2.1. Unieke beskouing van kommunikasiekunde

- Die meisies roep verbaal en nieverbaal om hulp.
- Taal en die gebruik van taal maak 'n mens deel van 'n groep.
- Die meisies se unieke taal is nie raakgesien nie en net so baie is dit verkeerd geïnterpreteer.
- Taal is verbaal sowel as nieverbaal en die grootste deel is nieverbaal.

- Die meisies moet begelei word om hulle taal en taalvaardighede te ontwikkel.
- Die meisies se verhale moet interdisiplinêr benader word.
- Die meisies het almal drome.
- Die meisies het 'n verdraaide beskouing van mag.

6.5.3. Onderwys

Vraag 1: Wat is die sake wat jou bekommer wanneer jy die stories lees?

My gevoel is dat al hierdie meisies (of altans die meeste van hulle) mettertyd verander het. Daar was by almal gebeurtenisse waar een of beide ouers of ander familieledede betrokke was en dan hoofsaaklik ook verhoudings met ouers wat skeef geloop het. Hul grootste vrees was dat hulle nie sover sou kom om mans weer te vertrou nie. Onderwysers etiketteer ook hierdie meisies as moeilikheidmakers en ek glo nie hulle is almal moeilikheidmakers nie. Ek dink nie een van hulle is regtig 'n moeilikheidmaker in eie reg nie, maar hulle doen wat hulle doen om aanvaar te word en om die aandag te kry wat hulle nie by hul ouerhuise ontvang nie.

Al die meisies het baie seergekry en nie geweet hoe om dit te hanteer nie, en het daarom mans begin haat. Verder het die meisies seks op 'n jong ouderdom ervaar. Dit kan hulle lewens vir altyd vernietig omdat hulle nie weet hoe om al die gevoelens te hanteer nie. Die seks was nie net met meisies nie maar ook met seuns. Hulle is baie onverskillig en moet besef dat seksueel-oordraagbare siektes 'n werklikheid is. Hulle is baie duidelik nie daaroor bekommerd nie. Hulle probeer al hulle seer verlig met ander goed soos drank en dwelms en dergelike dinge. Dit is nie die oplossing nie. Hulle sal hulp moet kry, al dink hulle hul het dit nie nodig nie. Hulle moet leer hoe om teleurstellings te verwerk en te hanteer. Verder ervaar hulle die skool en onderwysers baie keer net in 'n negatiewe lig. Hulle het die skoolopvoeding nodig om hulle drome waar te maak en om te gaan

studeer. Verder kan hulle nie net alles by die skool doen soos wat dit hulle pas nie. Dit is waarskynlik dat hulle dan 'n *gang* sal vorm dwelms, drank, en seks misbruik, baklei, en niks meer doen nie. Die lewe buite die skool is moeilik en ek dink hulle is te jonk om dit te besef. Dit is net jammer hulle sien dit nie so nie. Hulle voel ook dat reëls net daar is om hulle in te perk, maar dit is nie die realiteit nie. Reëls is nodig om jou verstaan van reg en verkeerd en daarom jou waardes te vorm wat die dinge in jou lewe betref. Hulle eksperimenteer ook baie met dinge waarvan hulle nie die invloed verstaan nie.

Verder wil hulle almal ook vir hulle kinders eendag in die toekoms 'n beter lewe gee as wat hulle gehad het en dit is vir my positief. Die meeste van die meisies het in moeilike omstandighede grootgeword en ek dink die meeste van die gesinne het hulp op verskeie vlakke nodig. Kerke in Randfontein kan meer doen om die mense te bedien en 'n groot omvang van hulp aan die families verskaf. Hulle moet bewus gemaak word van watter groot verskil goeie ouerskap maak. Dit is ook vir my duidelik dat hulle wel ook wonder oor dinge en weet dat alles wat hulle doen nie altyd so reg is as wat hulle in die stories skryf nie.

Vraag 2: Wat is jou vakgebied se unieke perspektief op die storie?

Ek dink ek kan regtig 'n baie goeie bydrae lewer omdat ek daaglik met alle tipes kinders werk. As onderwyser moet 'n mens altyd baie versigtig wees hoe en wat 'n mens sê en doen en hoe 'n mens optree. Dit moet te alle tye professioneel wees sonder om slegs jou as onderwyser se mening te gee. Ek ken verskeie meisies wat wel “skeef” is, en 'n mens moet net leer hoe om met hulle te werk. Hulle eerste instink is altyd om aggressief te wees en hulle is aan die begin opstandig, maar hoe meer ek met hulle gewerk het, hoe beter het ons mekaar leer ken, en het hulle my vertrou en ek het hulle behandel soos alle ander kinders. Die rede hiervoor is dat daar so 'n groot verskeidenheid leerders in die klas was wat uit verskillende agtergronde en kulture kom met verskillende sienings, seer, omstandighede en drome en daarom is hoe jy as onderwyser

optree, wat jy sê en wat jy doen so belangrik as voorbeeld vir die leerders. Ons werk 'n minimum van agt uur van 'n dag met kinders, en die halfuur of so wat ons hulle in die klas het, kry hulle meer aandag as wat die meeste van hulle vir 'n hele dag by hul ouerhuise kry. Aan die einde van 'n jaar het jy met een kind meer as 80 ure spandeer. Ons ken die kinders redelik goed na afloop van 'n jaar en ek het al agtergekom, dat dit nie saakmaak hoe “volwasse” hulle hulleself beskou nie. Almal hou van positiewe aandag en almal is maar net kinders.

Onderwysers kan 'n geweldige groot invloed hê op die leerders waarmee hulle in aanraking kom, omdat hulle omtrent elke dag saam met die leerders spandeer. Leerders hou onderwysers altyd dop en daarom moet onderwysers uiters versigtig wees en ook sensitief. Dit is belangrik om al die leerders te aanvaar met al hulle verskille, wat die leerders is en vir wie en wat hulle as individue is, anders kan dit probleme vir jou as onderwyser en met die leerders veroorsaak.

Vraag 3: Hoekom dink jy sal die perspektief deur ander vakgebiede waardeer word?

Ons as onderwysers sien die leerders selfs meer as wat hulle ouers hulle sien, en daarom leer 'n mens die leerders as individue regtig goed ken. Al weet jy as onderwyser nie alles van die leerders wat voor jou sit nie en hulle nie van jou nie, is daar tog 'n band wat vorm. Die meisies in die verhale is nie leerders wat meer probleme as ander leerders in die klas gee nie, behalwe J3 en Nuki, omdat hulle sal praat sonder om eers daarvoor te dink. Verder is die meisies ook gemiddelde presteerders, alhoewel die meeste van hulle nie met wiskunde en fisiese wetenskap volhou nie. Dit is maar 'n algemene probleem onder die meisies. Dit kan wees as gevolg van hul omstandighede en daarom raak hulle probleme en die soeke na wie en wat hulle regtig is vir hulle belangriker as huiswerk en uithouvermoë. Ek dink dat as daar meer geleenthede is om die tipe leerders te help, hulle wel sal kan presteer.

Ander dissiplines kan waarde hieruit put omdat onderwysers baie nou betrokke is by die leerders omdat ons hulle so baie sien. Daarom sal van die leerders ook na van die onderwysers opkyk en die onderwyser begin vertrou. Dit is ook baie belangrik dat die onderwyser dit wat die leerder met hom/haar deel baie vertroulik sal hanteer en dit nie aan ander personeel sal oordra nie.

Wat ander dissiplines hier kan leer is dat daar baie plekke in die onderwys is waar ander professionele persone hulp kan verleen deur onderwysers op te lei en ook dat die persone self van hulle tyd sal gee om die skole (leerders en onderwysers) met die situasies te help. Onderwysers speel 'n groot rol in die leerders se lewe en daar is nie altyd die nodige tyd in die klasse om aandag aan die situasies en gebeure te gee nie. Die probleme is soms nie baie duidelik teenwoordig in die klas nie, veral as die meisies nie daarvoor wil praat nie. Die meisies steek ook weg dat hulle probleme het, al het hulle hulp nodig, want hulle wil nie in die moeilikheid kom nie. Miskien voel hulle onbewustelik dat mense hulle gaan oordeel omdat dit wat hulle is nie voldoen nie aan die norm nie en hulle voel dat dit nie die skool se besigheid is nie.

Ander beroepe se mense werk dus nie so direk met kinders nie. Hulle sien dalk kinders een keer 'n week, waar ons elke dag met verskeie tipes kinders werk. Ek het die gevoel al gekry dat omdat ek nog relatief jonk is, hulle nog kan assosieer met 'n mens en dat ek hulle redelik goed verstaan. Die leerlinge leer ook hoe om jou te vertrou, wat hulle nie normaalweg gewoond is aan nie, en dit beteken vir hulle baie. Hulle voel dan dat iemand belangstel en omgee. Onderwysers is eintlik alle beroepe in een (beraders, ouers, opvoeders en dan moet ons hulle nog iets van die vak ook leer).

Vraag 4: Wat sal jou grootste bekommernis wees as jou vakgebied nie ernstig opgeneem word nie?

Ek dink dat as mense die onderwysers se menings ignoreer kan dit skadelik en nadelig wees vir alle leerders (nie net homoseksuele leerders nie). Daar is ook 'n gevaar dat ander dissiplines nie die probleme sien wat onderwysers daaglik moet hanteer nie.

Ek het al gevoel dat sommige onderwysers ook ingelig moet word oor hoe om kinders beter te hanteer. Ek leer ook nog, maar baie kinders se omstandighede is die oorsaak dat hulle “skeef” geword het. Ouers en volwassenes moet leer hoe om na kinders te luister, sonder dat die kinders die ouers voorsê wat om te doen. Kinders het baie aandag nodig en hulle wil 'n gevoel van aanvaarding beleef, tuis en in die omgewing waarin hulle woon. In hulle soeke na aanvaarding begin hulle met allerhande dinge eksperimenteer, en die meeste van die tyd bly dit nie by die eksperiment self nie. 'n Mens raak so vinnig gewoond aan die nuwe manier van leef dat jy te bang is om terug te keer na die ou lewe toe. As jou ondersteuningstelsel tuis en in die familie nie sterk genoeg is nie, kan 'n mens maklik verval in iets wat jou tydelik beter laat voel. Ek dink 'n mens moet nie 'n kind so hanteer dat hulle nie anders kan as om na ander moontlikhede te soek nie.

'n Mens moet na kinders luister, maar kinders moet ook respek toon vir alle “ouer” mense. Mense ignoreer kinders te vinnig. Kinders kan vir hulleself dink, maar hulle het bietjie leiding nodig, al is dit soms net om te kan weet hulle is nog op die regte pad. Onderwysers is net vir 'n klein rukkie verantwoordelik vir die kinders. Daarna (na skool in die middag, ens) is hulle op hulself aangewese en dit is dan waar die skade aangerig word.

6.5.3.1. Unieke beskouing van onderwys

- Etikettering is 'n probleem.
- Die rol van die ouerhuis is belangrik in die opvoeding van kinders.
- Die rol van die skool en onderwys is baie belangrik in die verhale van kinders.

- Mense is individue en hulle kontekste verskil. Almal kan nie dieselfde hanteer word nie.
- Onderwysers moet toegerus word om met probleemtieners te kan werk.

6.5.4. Sielkunde

Vraag 1: Wat is die sake wat jou bekommer wanneer jy die stories lees?

My grootste besorgdheid is dat die meeste van die meisies geen hulp ontvang het na die traumatiese gebeurtenisse wat hulle beleef het nie. Wat met elkeen van hulle gebeur het, is geweldig traumaties veral op hulle jong ouderdom en die meeste van hulle is toe nog deur hulle “significant others” soos byvoorbeeld 'n ma verwerp.

Hulle het beslis kwessies met vertrouwe, verwerping, aanvaarding (van ander en hulleself), selfwaarde, ensovoorts. Dit sal egter in terapie verken moet word.

Die hulp wat wel ontvang is, was ook nie in alle gevalle naastenby toereikend nie. Vanuit my Christelike perspektief is ek ook besorg oor die negatiewe beeld wat die meeste van hierdie meisies oor die kerk (spesifiek hier die lede van die kerk) het. Dit kan moontlik 'n lewenslange effek hê op hulle siening van veral mense in die kerk wat in die sogenaamde helpende professies staan.

Hulle is ook baie onseker oor hulle seksualiteit. Ek wonder of die meeste van hulle weet wat homoseksualiteit, biseksualiteit en lesbianisme is. Dit kan wees dat hulle deur die ander vroue wat beweer dat hulle lesbies is onder 'n wanindruk gebring is oor wat dit presies is.

Misbruik van alle kante blyk 'n groot tema in hierdie meisies se lewe te wees. Hierdie meisies word beslis deur die ryk lesbiese vriendin (Rika) misbruik. Die meeste is onder 16. Hulle is dus minderjarig en volgens die Kinderwet word dit

as statutêre verkragting gesien. Rika kan tronkstraf kry vir hierdie oortredings. Al die ander molesterings en verkragtings is natuurlik ook onwettig.

Dit lyk vir my egter of hulle te geredelik aanvaar wat met hulle gebeur het. Ek sou meer aggressie, woede, hartseer en ander dramatiese gedrag van hulle verwag het. Hulle word keer op keer teleurgestel deur mense wat sogenaamd vir hulle lief is.

Die feit dat hulle hulself al gesny het (selfskendingsgedrag) is 'n groot kwelling, soos ook selfmoord van die vriende en sekere van die meisies wat self al selfmoord oorweeg en probeer het.

Depressie en dwelmmisbruik is ook vir my probleme. Bogenoemde aspekte sal in die sielkunde byvoorbeeld deur 'n kliniese sielkundige hanteer word. Indien die kliniese sielkundige voel dit is nodig, kan 'n psigiater ook gebruik word.

'n Gebrek aan stabiliteit, sekuriteit en swak verhoudings van die meisies is vir my as voorligtingsielkundige 'n saak van kommer.

Die skool moet 'n tipe veilige hawe wees soos die kerk en dit is beslis nie die geval by die meeste van die meisies se skole nie.

Vraag 2: Wat is jou vakgebied se unieke perspektief op die storie?

In die sielkunde is verskeie paradigmas, teorieë en raamwerke beskikbaar waaruit hierdie meisies se trauma gehanteer kan word. Ek sou sê dat daar individueel met elkeen gewerk moet word en by die begin, begin moet word, want hulle huidige optrede spruit waarskynlik uit wat in die verlede gebeur het.

Dit is met ander woorde 'n kwessie van eers ou wonde oopkrap en dan werk na 'n proses van selfgenesing en aanvaarding. As hierdie kwessies nie deurgewerk

word nie, gaan hulle later in hulle lewe sukkel in seksuele en emosionele verhoudings.

Ek sou sê dit is my dissipline se een moontlike perspektief op hierdie meisies se situasie.

Ek het egter al te veel keer gesien dat gedrag van die verlede 'n voorspeller is van toekomstige gedrag. Hulle sal die verlede moet verwerk en leer hanteer sodat dit nie later 'n effek op hulle lewens en persoonlike ontwikkeling sal hê nie.

Vraag 3: Hoekom dink jy sal die perspektief deur ander vakgebiede waardeer word?

Ons werk dikwels saam met maatskaplike werkers wat waarskynlik in hierdie meisies se gevalle 'n rol sal moet speel, want hulle is minderjarig en die Kinderwet word oortree.

Kliniese sielkundiges en psigiaters kan hier 'n rol speel indien ek dit sou nodig vind om hulle te verwys vir 'n kliniese diagnose. 'n Psigiater kan geraadpleeg word vir medikasie indien nodig.

Die polisie kan ook hier 'n rol speel, want ons word verplig om kriminele sake by die Kinderbeskermingseenheid van die polisie aan te meld.

Prokureurs kan 'n rol speel indien ons een van die meisies of 'n paar of almal forensies evalueer. In daardie geval sal ek moet gaan getuig in die hof oor die resultate en bevindinge.

Die dominee of selfs jy (Anton) kan 'n rol speel veral as die vertrouensverhouding tussen jou en die meisies oor tyd opgebou is. As hulle jou vertrou sal jy 'n onmisbare skakel in die proses wees.

Dit is totaal onmoontlik om in gevalle soos hierdie nie interdisiplinêr te werk nie.

Vraag 4: Wat sal jou grootste bekommernis wees as jou vakgebied nie ernstig opgeneem word nie?

Kriminele oortreders kan met kriminele daade wegkom en dus dink dat hulle dit weer kan doen, want hulle het in die verlede daarmee weggekom.

Die ernstige emosionele probleme in al die meisies se gevalle en selfmoorde wat slaag is rede tot kommer.

Dwelm- (ek sluit alkohol hierby in, want die Elim-kliniek beskou alkohol ook as 'n dwelm) oordosis kan lei tot sterftes en/of gestremdheid.

'n Sekere seksuele oortuiging kan op individue afgedwing word weens 'n gebrek aan genoegsame kennis en 'n persoon met mag (Rika). Weet hulle byvoorbeeld regtig wat lesbianisme is?

Ernstige depressiewe toestande kan later in die individue se lewens na vore kom en hulle hele lewe en daaglikse funksionering kortwiek.

Skole moet 'n beter verstaan ontwikkel vir die omstandighede waarin sommige leerlinge hulleself bevind – hierdie kwessie sal onder die aandag van skole gebring moet word.

Daar moet beslis hulp aan hierdie meisies gebied word, want die meeste van hulle het nog hoop en het 'n positiewe uitkyk op die toekoms.

6.5.4.1. Unieke beskouing van sielkunde

- Traumaberading ontbreek.
- Die meisies verstaan nie seksualiteit nie.

- Verledeverhale het 'n impak op ons toekomsverhale.
- Die kriminaliteit verbonde aan volwasse vrouens wat tieners misbruik is beklemtoon.
- Plekke van veiligheid moet geskep en onderhou word.
- Die belang van 'n interdisiplinêre ondersoek word beklemtoon.

6.5.5. Maatskaplike werk

Vraag 1: Wat is die sake wat jou bekommer wanneer jy die stories lees?

- Die dogters kom voor as uitgeworpenes in die samelewing of die gemeenskap waarin hul beweeg het.
- Dogters skaar hulself by mekaar (ondersteuning – positief, maar ook negatief aangesien hul mekaar verder negatief beïnvloed het).
- Volwassenes was onbetroubaar, het hul verder misbruik en mislei. Dit was soos 'n valse godsdiens.
- Verbrottelende gesinsisteme was aan die orde van die dag.
- Die dogters ervaar gebrek aan moederfiguur, sekuriteit en liefde – hulle is op soek na óf 'n moederfiguur óf stabiele volwassenes in hul lewens.
- Daar is bewerings van satanisme gemaak.
- Daar was selfmoordpogings.
- Die dogters het geen morele of godsdienstige waardes nie en hulle glo nie in God nie.
- Die dogters het erge bindingsversteurings (kan dus nie verhoudings bou en instandhou nie).
- Hulle vertoon 'n gebrek aan kennis aangaande homoseksualiteit.
- Hulle ervaar probleme met hul eie identifisering van geslagsrolle (geslagsrolidentiteit).
- Daar is 'n gebrek aan grense by hulle te bespeur.

- Daar is ongemak en onsekerheid rakende hulle eie seksualiteit.
- Aggressie en bakleiery kom voor.
- Hulle openbaar promiskue gedrag.
- Daar is volgehoue misbruik deur volwassenes.
- Faal die welsynsisteem die kinders?
- Daar is geen hulp en leiding om onkunde met seksualiteit reg te stel nie. Daar is geen ondersteuning nie.
- Viktimisering deur die skool en gemeenskap vind plaas met gepaardgaande stigma.
- Hulle het geen trots in hul eie verhoudings nie. Hulle is betrokke by onsuksesvolle verhoudings. Daar is ontrouheid binne die verhoudings of hulle het verskillende verhoudings op dieselfde tyd.
- Hulle het 'n onvermoë om lang verhoudings te handhaaf.

Vraag 2: Wat is jou vakgebied se unieke perspektief op die storie?

'n Holistiese benadering moet gevolg word – deur te kyk na die kind self, die skool en die familie, asook die verhoudingsvennote – kyk dan na die emosionele, fisiese, geestelike aspekte van die dogter en hoe al hierdie persone wat betrokke is die verskillende aspekte beïnvloed.

Verskillende professionele persone moet betrokke raak om die kwessies as 'n geheel te kan hanteer. Dogters wat byvoorbeeld depressief was as gevolg van die onsekerheid oor seksualiteit kon baat vind by terapie en mediese behandeling. As daar dan met die familie gewerk kan word rakende aanvaarding, ouervaardighede, beter ondersteuning aan die kind, kon dinge meer positief uitgedraai het.

Ondersteuningsnetwerke is belangrik.

Vraag 3: Hoekom dink jy sal die perspektief deur ander vakgebiede waardeer word?

Dit sluit die multidissiplinêre span in en werk met alle aspekte om die persoon as 'n geheel te help en te bemagtig, sodat die kliënt (individu) optimale hulp kan kry.

Vraag 4: Wat sal jou grootste bekommernis wees as jou vakgebied nie ernstig opgeneem word nie?

Die feit dat die individu dan deur die "krake" sal val en dat optimale hulp nie verleen kan word nie.

6.5.5.1. Unieke beskouing van maatskaplike werk

- Die meisies is gemarginaliseer.
- Viktimisering kom voor.
- Daar moet interdissiplinêr gewerk word.
- Waardes en waardesisteme moet ontwikkel word.
- Die vraag word dan ook gevra of welsynstelsels kinders faal.

6.5.6. Menslike hulpbronne

Vraag 1: Wat is die sake wat jou bekommer wanneer jy die stories lees?

- Die jong mense blyk van vroeg af seksueel aktief te wees, met meer as een metgesel.
- Ek wonder ook of die mense bekommerd is oor higiëne en geslagsiektes, byvoorbeeld vigs?
- Is daar 'n nuuskierigheid by ons mense oor geslagsverkeer met dieselfde geslag?
- Is die tendens onder dames vergelykbaar met dié van seuns en mans?

- Raak dames meer by mekaar betrokke om te eksperimenteer in terme van homoseksualisme as mans?
- Die feit dat daar groeppvorming plaasvind dui moontlik op gemeenskaplike waardes, ondersteuning en 'n aangewesenheid op mekaar.
- Die feit dat volwasse dames ook by die jonger klomp betrokke raak laat my wonder of hulle die situasie probeer eksploiteer. Die ouderdomsgaping, lewenservaring, wysheid en goeie oordeel bring telkens vrae rakende die oordeelsvermoë van al die partye betrokke.
- Ek wonder ook hoekom hulle op die kort termyn fokus. Waarom is daar nie 'n tendens van verhoudings van 'n meer blywende aard nie?
- Is hierdie gedrag en leefwyse 'n soeke na iets dieper?
- Is dit die gedagte daaraan (positief of negatief – skuldgevoel) om skoon en rein te bly en jouself te bewaar vir 'n spesiale een – waarteen gerebelleer word?
- Kommentaar oor prostitusie: Wanneer is iets prostitusie? Is dit die betaling of uitruil van gunsies wat dit bepaal?
- Dit wil ook voorkom of die gedrag wat bestudeer word 'n moontlike verband het met armoede, gebroke ouerhuise en ook 'n bepaalde lewensiening of die gebrek daarvan waaraan die steekproefgroep van jong ouderdom aan bloot gestel is. Geld dit ook vir mense van dieselfde ouderdom in gelukkige huise of huise waarin 'n hoër moraliteit en etiek heers?

Vraag 2: Wat is jou vakgebied se unieke perspektief op die storie?

Uit 'n menslikehulpbronneperspektief word mense gesien as gelyk voor die wet. In terme van geslagsgelykheid en transformasie is daar geen diskriminasie oor geslagtelike voorkeur nie. Die vergelykbaarheid sou inkom om te bepaal of die individuele waardestelsel versoenbaar is met dit van die organisasie. 'n Etiese lewenswyse vind neerslag in gedrag waarmee die organisasie sou kon versoen. Sou hierdie gedrag lei tot seksuele teistering dan sou daar opgetree word op die

strengste moontlike manier. Indien dit wel wederkerig is sou geen optrede waarskynlik volg nie, tensy daar 'n reputasierisiko bepaal kon word. Maar solank daar ruimte geskep word binne die samelewing om jou "andersheid" of dan minderheidsgedrag uit te leef sal daar niks van kom nie.

Die mens het 'n moontlikheid tot keuse-uitoefening, en dit is duidelik dat keuses hier gemaak word, wat nie blywend is nie. Die getuienis kom ook na vore dat daar na willekeur hieroor besluit kan word.

Vraag3: Hoekom dink jy sal die perspektief deur ander vakgebiede waardeer word?

Elke vakgebied het 'n perspektief op 'n saak. 'n Fenomeen kan uit meer as een hoek bekyk word en elkeen het 'n unieke perspektief. Dan het elke vakdissipline 'n eie mening. 'n Meerdimensionele benadering bring die verskillende dimensies na vore wat nie sommer die geval sal wees met 'n enkele perspektief nie. Daar kan meer holisties oor die fenomeen besin word en die ingewikkeldheid van die verskynsel, die uniekheid van die mense betrokke wat elk haar eie opvoeding, karaktereienskappe, blootstellings, lewenservarings en -ondervindings, verstandelike reëls; oortuigingsvenster, skoling; invloedspersone, ensovoorts het tree sterk op die voorgrond.

Vraag 4: Wat sal jou grootste bekommernis wees as jou vakgebied nie ernstig opgeneem word nie?

Die kwaliteit lê in die waardering ten opsigte van die perspektief en die besef van die inherente waarde daarvan. Sou sekere aspekte of perspektiewe geïgnoreer of gewoon afgemaak word, is die antwoord soveel armer en kan ander moontlike perspektiewe wat lig kon werp nie geakkommodeer word nie. Dit sou bloot wetenskaplik onverantwoordelik en arrogant wees, tensy daar baie spesifiek vermeld word dat 'n enkele perspektief voorgehou word en dan met erkenning

van moontlike ander perspektiewe wat waarde tot die ondersoek kon toevoeg. Daar is 'n ondelinge ingewikkeldheid en 'n tipe verweefdheid in die verhaal of fenomeen. Sou net een weergawe beskou word, is daar 'n totaal ander kant wat wetend of onwetend geïgnoreer word.

6.5.6.1. Unieke beskouing van menslike hulpbronne

- Seksuele aktiwiteit met meer as een metgesel is problematies.
- Seksueel-oordraagbare siektes kan 'n probleem word.
- Groepvorming is vir die meisies belangrik.
- Is die homoseksualiteit wat voorkom eintlik meer nuuskierigheid?
- Is homoseksualiteit meer algemeen by mans of by vrouens?
- Eksploitering van die meisies is 'n probleem.
- Dit blyk of dit oor meer gaan as net seks.
- Gedrag hou verband met dit wat in die groter konteks gebeur.

6.5.7. "Life coach"

Die benadering is baie meer in besonderhede bespreek omdat die individue baie uit veral hierdie beskouing kan put. Die persoon het gevoel dat 'n mens elke meisie individueel moet hanteer omdat mense verskil. Die benadering se uitkomst is aan elke deelnemer oorgedra.

Aangesien die "life coach" Engelssprekend is, word haar kommentaar in Engels weergegee.

YOLANDI – CAT

Concerns

- Goals are not positive, no clear boundaries or values in her life.
- She had no example to learn from. Pathways in her brain are trained to form thoughts that may/do lead to negative or even harmful behaviour.

- She underestimates her potential as human and her value in the world and she doesn't realise that she is able to reach much higher/bigger goals.
- She was unable to enforce living within her boundaries when molested as a child and now have lost all sense of them, except to feel that she and her gang is different from the rest of the world.
- Cat does have the ability/tendency to look for positive aspects, and just needs to teach herself that it is in order to also notice her strong points and features.

Unique perspective

To change destructive habits into positive ones by setting clear goals that will lead to reaching a higher potential.

The importance of setting clear values and boundaries that could mark a clearer "playing field" or vision of what she would truly like to become or achieve

Without having an agenda of my own, I believe that Cat has the real answers inside her, but that she needs help in recognising them and discovering the way forward.

Understood and appreciated

If Cat is able to reach her potential she would have grown as a self-respecting individual in the process. She would then be able to lead a fulfilled and driven life with a positive attitude and would be able to reach bigger goals that she could ever imagine.

As a result she will have a positive effect on her community and encourage others to do the same.

Other disciplines will see the value of Cat's own life and that of her impact on society as a positive goal.

If not taken seriously

That Cat would never realise the value of changing habits and thinking patterns and would therefore never experience true happiness within herself. That she might never be comfortable with her place or contribution to society, and would therefore not add the value she is able to.

CHIQUITA – KITTIE

Concerns

- For Kittie to realise that no matter what happened in the past, she holds the key to her future. She is the only one who is able to mould her future, who is able to shape and build it according to her highest expectations.
- That she relies on other people to “create her happiness”.
- Her choices are not made based on her own values or beliefs, but she rather seems to follow those of the person that makes her feel safe at a specific time.
- She does not seem to have enough confidence to be able to make her own choices or to follow her own dreams.

Unique perspective

- Not judging previous choices.
- As a life coach I value the importance of helping Kitty to notice and find her potential herself, without anyone deciding what this potential should be.

- The importance of managing her own thoughts and using them to create actions and ultimately habits that will bring out her potential and take her closer to valuing herself.

Understood and appreciated

Other disciplines will be able to see the value of Kittie being in charge of her own destiny and life, and the impact it could have on those around her.

If not taken seriously

By being led into different directions by various “agendas” of others for Kittie, she might never find the true person inside her.

She might never be able to truly find independence within herself or to recognise her potential and her ability to choose her own path.

CHAVERN – DARK ANGEL

Concerns

- The way Chavern feels that her mother and the church have judged her. Chavern seems to be very aware of her choices, habits and the impact it has on those judging her. She has the need to be able to fit into the world around her, without jeopardising herself.
- The ability to direct her thoughts and actions in line with her own value system is shown in the last conversation she had with the author. I acknowledge her growth in that she is able to separate herself from her situation and realise the need of others around her. Even more so that she is able to acknowledge that she does have the potential to be a part of the solution, thus reaching greater heights.

Unique perspective

The willingness to let Chavern find herself, to allow her to make her own choices based on her own values and beliefs.

Understood and appreciated

Because Chavern believes that others want to manipulate her into being what they want her to be, she will most likely not take any advice to heart. Therefore the value of her finding her own way, and discovering the answers for herself, is immense.

If not taken seriously

Will Chavern have the support she needs to reach goals much higher than she would normally set? Will she be able to continue to acknowledge her own potential as well as that of those around her?

CHARMAJNE – PIENKIE

Concerns

- Through her way of talking it seems as though Pienkie manages to stay positive even though her circumstances aren't always as rosy as most people would have liked. This shows that she has managed to direct her thinking in a positive way, so as to grow from whatever comes her way.
- It does concern me that even with this positive outlook, she answered “When do you want to die?” with “On my 30th birthday”.

Could there be some underlying concerns or things she does not want to talk about that is still holding her back?

- The question about religion was answered with the two exact opposites: Christian and satanist. Perhaps she is not as self-assured as she would like to be?

Unique perspective

As a life coach I try to remain objective and without any judgment irrespective of the situation or my personal opinion of a situation, statement or idea.

The focus of coaching is to dream your future and then to make it real through setting and reaching goals, instead of dwelling in the past and analysing the problems. In this case, Pienkie is already showing that she supports this idea by not letting her past drag her down.

Understood by other disciplines

Keeping yourself focused on the future and what you could achieve encourage creativity which leads to better solutions and planning. I believe that irrespective of the discipline you support, we have all been in a situation where an objective input would have been appreciated – or could have been much more valuable than one's own opinion alone.

If not taken seriously

Pienkie might lose out on valuable input from herself. Not being given the opportunity to explore her own ideas deeper and to get to know herself through her own eyes, and not those of the people around her, could restrict her opportunities in life. Getting to know and set her own boundaries and values will

make it possible for her to distinguish between what she really believes is right and wrong.

ANUCHKA – NUKI

Concerns

- It seems as though Nuki feels that she does not really have a support system to turn to. Her parents were not able to provide the security she needed as a child, and still do not seem to be able to do so.
- I am concerned that she states that she doesn't know whether or not she might try suicide again. This shows that although she is trying to build on her future – completing grade 12 while working and her plans to visit England – she is not yet convinced about her value to and in the world.

Unique perspective

Being able to provide a support system where Nuki can learn to support herself. Showing her how to become aware of her own positive traits through reaching her goals. She will be more able to help others – her dream – if she understands herself.

Understood by other disciplines

If you do not believe in yourself, it is much more difficult to notice your value to the world. Other people cannot make Nuki value herself. This is something she needs to work on from within. Coaching can help her view herself through her own “looking glass” instead of through the eyes of those around her.

If not taken seriously

If Nuki reaches her dream to be a support for others, she will be able to provide something so important to others, that it could build a life where there might not have been one before. On her way to reaching this dream she will have built and grown her own life and self in order to become what she was meant to be.

If not taken seriously, Nuki might walk around feeling empty inside, while impressing the world from the outside.

JUANDRI – J3

Concerns

- J3 mentions that she just wants to be herself, but also that she doesn't really know who she is. On the other hand she feels that being a lesbian could not be wrong, while being gay definitely is.

These are contradicting statements which lead me to be concerned about J3s value and belief system.

- Although she seems to know what she wants to achieve, and has also set up some goals on how to reach her dream, she doesn't seem to be clear on which paths to choose.
- She could benefit from clarity on what she truly believes and feels about moral and other issues in life, about who she really is, and where she would truly fit into life.

Unique perspective

Once again coaching will focus on being truly objective and nonjudgmental while helping J3 to find her own way. Coaching will help her to set boundaries, and make decisions that will benefit both her and her community in the long run.

The coaching perspective is that it is best for J3 to be herself, no matter who she is. During the journey towards her goals, she will discover many truths and traits about herself that will help her become her own unique self.

Understood and appreciated

In spite of the strong pressure of the world to conform to a standard mould, the value of being oneself is still understood. All disciplines can understand this value, and should therefore also understand the coaching perspective in this case.

If not taken seriously

J3 might end up being just another pawn on the big playing field of the world. She might not discover her true strengths, talents or belief system and could therefore lose out on her true purpose in life.

If she does not discover herself, she might fall prey to the pressure surrounding her and end up giving up on her dream. In the end, her help and contribution to her community could get lost.

JOANE – SEX KAT

Concerns

- Joane doesn't seem to know who she is, who she wants to be, or where she fits in. She does have an idea of where she wants to go, but not yet of how to get there.
- It seems that she knows that she wants to change things (or herself), but might not know what she wants the end results to look like.

Unique perspective

From a coaching point of view we would focus on noticing habits that are causing Joane to be confused about who she really is. Coaching realises the importance of helping her in developing a clear value system and practice making choices accordingly.

Having no agenda other than the one she has for herself, makes coaching a non-judgmental, objective support system.

Understood and appreciated

It's clear to see how changing habits can help Joane to become a happier, more fulfilled person. Most disciplines will appreciate the value of a true value system and the ability to live accordingly, within your own boundaries, and the impact this could have on both Joane and the people she influences.

If not taken seriously

Will she ever discover who Joane really is? Will she realise what it is that makes her unique and how to use her unique capabilities and talents? If not, will she be able to change her circumstance the way she really wants to?

NAIDENE – NODDY

Concerns

- It sounds as though Noddy goes through life because she has to, not at all because of the will to live; not because she feels there is something to accomplish or to become or to achieve.

- She could benefit from a clear vision of a dream. Striving to accomplish something – how small it might seem – could help Noddy to notice that she too has a purpose and to discover all the good traits and talents about herself, and what she has to offer. I am concerned about the feeling of loneliness and helplessness that I can deduct from the extract.

Unique perspective

I have an objective view of the power within Noddy.

I have the nonjudgmental awareness that this girl is not who she is able to be, but were formed and shaped according to her circumstances.

Even so, she is able to move above her circumstances to become the complete person she was meant to be, should she be given enough support.

Understood and appreciated

Coaching can give Noddy the opportunity to have an honest look at herself, to discover – without judgment, biased opinions or agendas – who she truly is. It can provide a support structure to set and achieve goals that are much greater than she would achieve on her own.

If not taken seriously

If Noddy is able to achieve her dream and provide for her family, as well as helping her parents to change their habits, and protect her brother from what she sees as "bad circumstances", she will be making a huge contribution to each of their lives, as well as the people involved in all their lives.

This could have a very positive impact on their community which could in turn impact the lives of other communities, thus creating a wave of positive change,

all of which could be lost should she not be given the proper opportunities to truly discover herself and her own strengths.

SHAY – SOUTY

Concerns

- What does Souty do with all that anger?
- The words “puzzled”, “fix”, “lost” on her card seems to be directly aimed at herself and her relationship to the world. Except for her group of friends, she does not seem to have a good support network. The priest does play a role – I’m just not sure to what extent?

Unique perspective

Focus on helping Souty to find her own way to channel her energy into positive outcomes. Ways of changing actions and habits to build her own value system. To help her acknowledge her own strengths, and how to utilize them to reach her goals.

Understood and appreciated

Because Souty feels that people do not understand her, or judge her personality, she finds it difficult to accept any help or support from anyone other than her friends.

Since coaching is objective, without judgment, and doesn’t give answers from an outside point of view, its value will be appreciated in helping Souty to find herself and the answers she is looking for.

If not taken seriously

The more people try to force their own agenda for Souty upon her, the more rebellious she will become. She does not want to fight, but how will she show the world who she really is if no one gives her the chance?

6.5.7.1. *Unieke beskouing van “coaching”*

- Daar is beklemtoning van die positiewe in elke verhaal.
- Elke persoon het die potensiaal om meer te bereik.
- Mense moet nie veroordelend benader word omdat mense die potensiaal het om te verander.
- Om te droom en mense te begelei om te droom, is belangrik.
- Die kreatiwiteit van elke persoon is belangrik.

6.5.8. PhD-groep

Vraag1: Wat is die sake wat jou bekommer wanneer jy die stories lees?

Die eerste indruk wat ek kry, as ek so deur die stories lees; is nie dat dit werklik oor seksuele oriëntasie of keuse gaan nie, maar meer 'n soeke na identiteit. Die bekommernis lê vir my daarin dat hierdie groep meisies eintlik die naam of term "homoseksualiteit" gebruik om op 'n manier vir hulself 'n identiteit te probeer skep het. As groep het hul dan ook hul identiteit gekry as 'n groep wat teen die normale en die sisteem gaan. Die feit dat die meisie gesê het dat dit net 'n fase was, bring weer die gedagte sterk na vore dat dit nie gaan net oor seksuele oriëntasie nie, maar in wese 'n uitroep en soeke na identiteit is.

'n Verdere kommer vir my is dat die groep by alles wat teen die norm ingaan betrokke was, asof hul wou rebelleer teen 'n bepaalde “sisteem” en waarvoor die sisteem staan en stry. Ek sal dit selfs waag om te sê dat die “sisteem”, die geloofsgemeenskap of die kerk is. Hul gedrag was gemik teen wat in die

geloofsgemeenskap verkondig word. 'n Verdere bekommernis is ook die vraag of hierdie soeke na identiteit en die gedrag wat daarmee saamgaan, nie juis 'n hulproep in hierdie sisteem is nie. Kan ons dan werklik 'n groep mense net 'n "vrotkol" noem?

Die feit dat baie van die meisies seksueel aktief is, is ook kommerwekkend. Promiskuïteit en meerdere verhoudings lyk vir my baie algemeen onder die groep te wees. Ek is nie so seker of meisies van daardie ouderdom die emosionele kapasiteit het om 'n seksuele verhouding te kan hanteer nie en dan is daar nog sprake van meerdere seksuele verhoudings. Die potensiële skade aan hulle menswees is vir my baie kommerwekkend.

Wat my verder opval in die stories, is dat hulle self soos 'n kerk begin funksioneer, 'n organisme wat vir mekaar omgee. Die vraag kom egter weereens na vore waar die werklike kerk en die gemeenskap van gelowiges in hierdie meisies se soeke na identiteit was? Wat hiermee saamhang is dat hul wel kerk toe gegaan het, al het hulle gesê dat God en die kerk nie vir hulle is nie. Juis dan kan 'n mens weer opmerk dat hierdie meisies werklik 'n soeke het na aanvaarding en identiteit en die groep wat hulle gevorm het, kon vir hulle hierdie aanvaarding en identiteit onder mekaar gee.

Daar is twee gevalle van mishandeling wat jy noem wat kommerwekkend is.

'n Ander vraag wat by my opkom is waarom die literatuur wat jy geraadpleeg het se verstaan oor homoseksualiteit verskil van jou bevinding oor die meisies se eie verstaan hiervan. Is die meisies dalk 'n baie unieke groep?

Vraag 2: Wat is jou vakgebied se unieke perspektief op die storie?

Ons werk vanuit die praktiese teologie, en dit kan ons dan onmiddellik by die vraag bring, waar God, geloof en die gemeenskap van gelowiges in hierdie

verhaal inpas? Die unieke perspektief van my vakgebied op hierdie storie is dat dit moet vrae vra oor die praktyk van die kerk in die konteks van hierdie groep meisies. Hoe is die kerk teenwoordig of afwesig vir hierdie meisies? Verkondig die kerk die liefde van Christus ook aan hulle of is die kerk heeltemal ontoereikend?

In die laaste deel in die verhaal lees ons iets van dat die meisies wel kerk toe kom, maar nie in God glo en dat die kerk nie voldoende is nie. Dan ook onmiddellik die teenvraag: As hul dan nie in God glo nie, maar wel kerk toe kom, is hulle nie op soek na iets groters as hulself? Praktiese Teologie is tog waar ons weer bewus raak van God se besig-wees met mense in hul daaglikse lewe en dat Hy ook deel van hulle lewens wil wees. Wat ons hieruit kan leer, is dat ons dalk maklik kan oordeel as ons na hierdie meisies se lewens kyk en sê God is nie daar nie, maar my vakgebied kom my leer dat Hy wel daar betrokke kan wees.

Vraag 3: Hoekom dink jy sal die perspektief deur ander vakgebiede waardeer word?

Elke persoon in 'n bepaalde vakgebied kyk vanuit 'n bepaalde hoek na 'n storie of 'n saak. As ons net die een hoek van 'n bepaalde saak sien, sal ons ook nooit kan leer om holisties te dink en die vollediger prentjie te sien nie. Die perspektief sal waardeer kan word, al word daar nie altyd vanuit die teologie oor hierdie sake besin nie. Die feit is dat hulle wel ook by ons kan kom leer.

Dit sal waardeer word omdat die praktyk van die kerk so kan verbeter en meer word wat dit behoort te wees volgens die Woord. Praktiese Teologie kan lei tot die bemagtiging van gelowiges om meer van die vrugte van die Gees uit te leef. Dit gaan oor 'n vakgebied waarin die kerk nadink, sodat dit meer volgens die bedoeling van God sout en lig vir die wêreld kan wees.

Vraag 4: Wat sal jou grootste bekommernis wees as jou vakgebied nie ernstig opgeneem word nie?

Die kerk en die gemeenskap van gelowiges het tog 'n rol en 'n taak en die wêreld hier buite, en kan ook mense help om wel hul identiteit te vind, en vir mense te leer dat daar hoop is. As praktiese teologie nie hier ernstig geneem word nie, is dit dan nog vir ons moontlik om te sê dat daar wel nog hoop hoop vir hierdie meisies ook in hul soeke na identiteit kan wees.

6.5.8.1. Unieke beskouing van die PhD-groep

- Verhale gaan oor identiteit en nie net homoseksualiteit nie.
- Die meisies rebelleer teen gesag en veral ook teen die kerk.
- Die groep waarvan die meisies deel was, vervang die rol van die kerk.

6.5.9. Ander praktiese teologie

It is absolutely fascinating material that challenges many of our taken for granted ideas about religion, sexuality, etcetera. Obviously, my comments can only be very tentative, given the very brief summary I have read, but I give them to you for your consideration.

My first comment has to do with taking a thoroughly narrative approach to the issue of their sexuality. Indeed, literature and the *communis opinio* tend to think of homosexuality as an essentialist element of a person's identity (although there seems to be evidence that female homosexuality is more often psychologically determined whereas male homosexuality is more often genetically determined). This material suggests that it can also be a narrative self-description that functions to cope with complex and threatening circumstances. In other words: maybe these girls used the notion of *skeef* to make sense of their experience of being different. Even more: they may have used a rather stigmatised self-description to describe their sense of being wounded, even desecrated.

My second comment builds on this and refers to the satanism charge. This again may function as a narrative way of coping. These girls may have taken their experiences of alienation and humiliation and transformed them into a spiritual narrative that empowered them. Maybe it was a dysfunctional strategy, but for the time being it gave them a sense of power, meaning, and communion. In short: I think I would focus on issues of power and abuse and the question how these girls have tried to rebuild their life through narrative reconstructions. If we want to understand their narratives and perhaps offer pastoral help to their likes, we have to try to grasp the narrative creativity they have found to cope with their situation, even if that creativity runs against what we would expect to be meaningful.

You write that you “have to do here with something more than just homosexuality”. I would add that that is always the case. Or better: I like to distinguish between the concept "homosexuality" and the experiences, identities, and behaviours of humans. We tend to think that homosexuality is "something", but it is more like a simplified and very Western concept that assumes that same-sex attractions, identity and behaviours coincide.

3.5.9.1. Unieke beskouing van ander praktiese teologie

- Die verhale daag die standaard-idees en -konsepte oor homoseksualiteit uit.
- Seksualiteit is baie nou gekoppel aan identiteit.
- Die meisies het keuses gemaak om hulle te help om sin te maak en om te funksioneer binne hulle konteks.
- Die manier hoe die meisies hulle beskryf wys tekens van stigmatisering.
- Die verwysings na satanisme kan 'n narratiewe manier van sin maak vir die meisies wees.

- Die meisies se verhaal oor mag en verkryging van mag is in die verhaale disfunksioneel, maar dit was die manier waarop die meisies sin gemaak het van hulle konteks.
- Dit gaan altyd oor meer as net homoseksualiteit.

6.6. Ooreenkomste tussen verskillende dissiplines

'n Postfundamentalistiese benadering skep die ruimte om oor grense te kan werk. Daar kan binne die manier van werk transversaal van een vakgebied na 'n volgende beweeg word en van een konteks na 'n volgende konteks en van een tradisie na 'n volgende (Müller 2009:212). Alles wat deur elkeen van die kontekste gesê word hoef nie gebruik te word nie. Daar gaan selfs sake wees waarvan ons kennis sal neem wat nie bruikbaar sal wees nie. Van Huyssteen (2006:148) sê dat deur hierdie manier van werk mens uiteindelik by 'n veilige plek sal uitkom wat sensitief sal wees maar ook openbaar. In die ruimte kan daar dan heen en weer beweeg word tussen verskillende oortuigings. Vanuit hierdie ruimte kan daar dan interpersoonlike afleidings gemaak word. Op die navorsingsverhoog is daar ook gepoog om op hierdie manier te werk te gaan. Transversaliteit is soos ek dit verstaan op 'n paar plekke met betrekking tot bepaalde konsepte verkry.

Niemand het veroordelend te werk gegaan nie. Die mense wat van ander vakgebiede gehelp het met die studie was almal bekommerd oor die meisies en hulle toekoms. Die meisies se stories en die ontwikkeling daarvan was vir almal belangrik. Deur die nieveroordelende houding en omgee van die medewerkers uit ander vakgebiede is daar deur transversaliteit so 'n veilige, sensitiewe ruimte geskep soos wat Van Huyssteen (2006:148) voorstel. Binne die ruimte het daar gemeenskaplike verstaan plaasgevind en ook ontwikkel. Hierdie gemeenskaplikheid gaan in baie opsigte nie volledig wees nie. Van Huyssteen (2007:422) praat van gedeeltelike of dan grade van transversaliteit, wat beteken dat dit soms ook gedeeltelik gaan en kan wees.

Wanneer na die ooreenkomste van die verskillende dissiplines gekyk word, is daar altyd die gevaar dat daar sake ingelees kan word wat hoegenaamd nie deel van die dissiplines se bedoeling was nie. Die eerste saak wat ek glo 'n ooreenkoms was is die feit dat almal 'n besorgdheid oor die meisies gehad het, nie omdat een van die medewerkers gevoel het dat die meisies 'n jammer spul was nie, maar omdat almal besef het dat die meisies baie potensiaal het. Ek glo dat daar duidelike sake is wat op elkeen van die navorsingsverhoë uitgewys is wat op elke verhoog wel ooreengestem het.

Die meeste van die vakgebiede het saamgestem dat daar baie skade in die meisies se lewens aangerig is in die kontekste waarin hulle hulself bevind het.

Seksualiteit is een van die sake wat minder sentraal was vir die mense van ander navorsingsverhoë. Vir meeste van die interdissiplinêre span was seksualiteit (reg of verkeerd) een van die metodes wat die meisies gebruik het om uit te vind wie hulle is en aan hulle self 'n stem te gee. "Skeef" was dus nie noodwendig vir die medewerkers gekoppel aan seks of seksualiteit nie, maar aanduidend van die meisies se andersheid.

Die feit dat die meisies se droomverhale nie in die sentrum was nie en dat baie min gedoen is om die verhale te verwesenlik, was vir meeste van die medewerkers 'n probleem. Die span het dit ook op baie plekke beklemtoon dat die meisies se ondersteuningsisteme opgebou moet word. Dit sal help met hulle begeleiding om hulle droomverhale uit te bou. Baie van die dissiplines het verwys na positiewe of opbouende aandag wat aan die meisies gegee moes word.

Daar was ook baie aangaande die volwasse vrouens se betrokkenheid by die meisies en hoe dit hanteer moet word. Die gevoel is algemeen dat dit molestering van die meisies is.

6.7. Verskille en unieke bydraes van elke dissipline

Baie van die verskille het in taal gelê. Op verskillende verhoë is daar verskillende taalgebruik. Die verskillende dissiplines is egter almal mensgerig. Ons sou dus kon sê dat al die medewerkers 'n ooreenstemmende taal gepraat het wat ons vir die doel van die oefening *mens* kon noem. Daar is net soms verskillende dialekte van *mens* gebruik. Die dialekte is nie noodwendig negatief nie. Die dialekte vul mekaar aan om die navorsingsdrama te verryk. Die verryking kan impak hê wat die navorsingsdrama se impak tot ver buite die verhoog van die praktiese teologie en selfs teologie sou kon laat strek.

6.7.1. Drama

Die eerste saak wat uniek is van die navorsingsverhoog is die feit dat daar deurgaans die verwagting is dat die meisies begelei moet word om 'n droomverhaal op te stel waarin hulle moet droom. Die verwagting is dat dit geskryf moet word sodat die meisies dit kan sien. Op die manier word die meisies die hoofkarakters van hulle eie verhale en is hulle nie meer net bykarakters nie. Dit is die betekenis in die narratief wat terugverwys na die verlede en vorentoe projekteer word op die toekoms (Ricoeur 1981:171–176, 280–287).

6.7.2. Kommunikasiekunde

Op die verhoog het dit baie gegaan oor taal en kommunikasie. Die taal en kommuniekasie is meer as net dit wat gepraat word. Die meisies het om hulp geroep en gevra vir hulp op 'n verskeidenheid van maniere. 'n Groot deel hiervan was nieverbaal. Die meeste menslike kommunikasie is nieverbaal.

Die klem is weer daarop geplaas dat mense gehoor moet word. Kommunikasie is 'n belangrike beginpunt op die meisies se droomverhale te aktualiseer.

6.7.3. Onderwys

Wat die onderwysverhoog anders gemaak het as die ander verhoë, is dat hulle die meisies persoonlik geken het. Hulle het geweet van die groep en die meisies geken. Deel van die unieke klem van die onderwysspan was hoe hulle deurgaans die meisies as individue beskou het; mense wat gehoor moet word; individue en nie net die "vrotkol" nie.

Die onderwysbenadering het ook beklemtoon dat hulle die impak wat hulle op die kinders se lewens het verstaan. Daarmee saam is daar by hulle ook 'n baie sterk besef dat hulle daarvan bewus is dat hulle nie alles alleen en self kan doen nie. Om behoorlik impak te hê het hulle ook ander mense uit ander vakgebiede nodig. Hulle het ook baie klem op die feit geplaas dat hulle die ouers in die proses nodig het.

6.7.4. Sielkunde

Terapie en voortgesette betrokkenheid by die meisies is baie belangrik en is veral deur die dissipline uitgelig. Die sake rakende seksualiteit is ook nie naastenby toereikend deur die meisies verstaan nie. Die kerk en die skool is veronderstel om plekke van veiligheid te wees en die meisies is hier ook verstoot en selfs misbruik. Die meisies sal begelei moet word tot genesing. Die proses kan nie anders as om interdissiplinêr te wees nie.

6.7.5. Maatskaplike werk

Die navorsingsverhoog van maatskaplike werk is een van die vakgebiede wat waarskynlik die meeste met verhale soos dié van die meisies te doen het. Die unieke bydrae wat die verhoog weer vir die studie uitgelig het is dat gesins- en ondersteuningstrukture vir jongmense baie belangrik is. Die bekommernis is ook

uitgespreek dat die afwesigheid van moederfigure problematies is. Die holisiteit van mense is ook beklemtoon. Mense moet in totaliteit gehelp word. Dit help nie 'n mens doen terapie met iemand en jy stuur hom of haar terug na dieselfde disfunksionele situasie toe nie. Daarmee saam is hulpverlening uitgelig as 'n belangrike aspek wat deur die vakgebied geleer word.

6.7.6. Menslike hulpbronne

Vanuit menslike hulpbronne is daar 'n hele aantal unieke sieninge. Menslike hulpbronne is op mense gebaseer maar in 'n totaal ander konteks. Die vertrekpunte kan egter steeds bepaalde waarde toevoeg.

Wat spesifiek seksueel aktief wees, betref is die eerste vraag wat gevra is wat van seksueel oordraagbare siektes. Uit 'n menslikehulpbronbestuursoogpunt is dit veral in Suid-Afrika 'n baie realistiese probleem. Die werksmag van enige maatskappy kan hieronder ly. Die bekommernis het moontlik by die meeste van die ander dissiplines geleef maar menslike hulpbronne en onderwys het die vraag eerste gevra.

Die volgende unieke bydrae van die dissipline was die vraag oor sosioëkonomiese omstandighede. Wat sou die invloed hiervan op die meisies wees? My gevoel is van die begin af dat veral die storie van Randfontein 'n baie bepaalde rol in die meisies gespeel het.

6.7.7. "Life coach"

Die benadering se uniekheid lê in die eerste instansie in die positiwiteit wat daar uitgestraal word aangaande elke meisie en die potensiaal van elke meisie. Daar is feitlik nooit op die negatiewe van die verhale gefokus nie. Die positiewe is oor en oor beklemtoon.

Selfs sake soos manipulasie wat glad nie positief is nie, is deur die benadering gebruik as 'n positiewe aspek. Die feit dat elke verhaal as positief beskou is, laat dus die moontlikheid vir stories om herskryf te word sodat die meisies op 'n beter plek sal wees as waar hulle moontlik tans is.

6.7.8. PhD-groep

Die groep is mense wat besig is met studie in teologie. Daar is vrae gevra oor identiteit en die meisies se soeke daarna. Die rol van die kerk in die meisies se lewens is problematies maar tog is daar ook hoop. Die groep het ook opgemerk dat die groep vir die meisies in sekere opsigte soos 'n kerk begin funksioneer het. Christelikheid en Christenskap is ook beklemtoon.

6.7.9. Ander praktiese teologie

Ek het reg deur die studie op 'n manier verstaan dat aspekte van die hele navorsingsverhoog van die meisies nou verweef is en dat nie een aspek los van 'n ander staan nie. Dit is ook die geval met identiteit en homoseksualiteit. "Skeef" is hier dus deel van die meisies se selfbeskrywing, nie noodwendig net in terme van seks of seksualiteit nie, maar meer oor hulle andersheid. Wat my aandag verder getrek het, is die kompleksiteit en veelkantigheid van homoseksualiteit.

6.8. Moontlike ander vakgebiede wat sou kon bydra

Wanneer in terugskouing gekyk word na wat daar gedoen is en na watter vakgebiede betrokke was, is die gevoel wat by my leef dat daar ander vakgebiede is wat selfs verder tot die studie sou kon bydrae. Vakgebiede wat in die toekoms genader sou kon word sou die volgende kon insluit:

- Psigiatrie.
- Medies.
- Antropologie.

- Sosiologie.
- Taalteorie.
- Ander teologiese skole.
- Kriminologie.

Ek glo soos mens deur die verhale gaan, sal daar nog 'n hele paar kan wees wat genoem kan word. Die dissiplines wat gebruik is, is egter waarby die studie sal volstaan.

6.9. Gevolgtrekking

Die navorsingsverhoog sou dus baie armer gewees het sonder die transversaliteit van die postfundamentalistiese manier van werk. 'n Postfundamentalistiese benadering skep die ruimte om oor grense heen te kan werk. Daar kan binne die manier van werk transversaal van een vakgebied na 'n volgende beweeg word en van een konteks na 'n volgende konteks en van een tradisie na 'n volgende (Müller 2009:212). Alles wat deur elkeen van die kontekste gesê word hoef nie gebruik te word nie. Daar was selfs sake waarvan ons kennis sou neem wat nie bruikbaar was nie. Van Huyssteen (2006:148) sê dat deur hierdie manier van werk mens uiteindelik by 'n veilige plek sal uitkom wat sensitief sal wees maar ook openbaar. In die navorsing is daar dan heen en weer beweeg tussen verskillende oortuigings en vakgebiede. Vanuit hierdie ruimte is daar dan afleidings gemaak oor sekere sake. Transversaliteit is dus moontlik en gepas as daar veral met tieners gewerk word.

Niemand het veroordelend te werk gegaan nie. Die meisies het baie kere veral die kerk oor 'n veroordelende houding gekritiseer. Die studie het dit nie gedoen nie. Die mense wat van ander vakgebiede gehelp het met die studie was almal bekommerd oor die meisies en hulle toekoms. Die meisies se ervaring was dat die mense omgee en nie daar was om enige voordeel vir hulle self te kry nie. Die meisies is dus eerste gestel. Die meisies se stories en die ontwikkeling daarvan

was vir almal belangrik. Stories van hoop was 'n belangrike saak vir die interdisiplinêre span. Deur die nieveroordelende houding en omgee van die medewerkers uit ander vakgebiede is daar deur transversaliteit so 'n veilige, sensitiewe ruimte geskep soos wat Van Huyssteen (2006:148) voorstel. Binne die ruimte kon die meisies die eerste tree neem om hulle stories te ontwikkel. Binne hierdie ruimte het daar gemeenskaplike verstaan plaasgevind en ook ontwikkel. Hierdie gemeenskaplikheid gaan in baie opsigte nie volledig wees nie. Van Huyssteen (2007:422) praat van gedeeltelike of dan grade van transversaliteit, wat beteken dat dit soms ook gedeeltelik gaan en kan wees.

Dié tipe transversaliteit kan dus as oorsprong 'n ooreenstemmende vertrekpunt hê, soos dat die navorsingsdrama 'n nieveroordelende posisie en 'n besorgdheid oor die hoofkarakters inneem. Transversaliteit is in die navorsingsdrama op dié manier verkry en daarom glo ek daar is selfs transversaal geredeneer oor verskille tussen die verskillende vakgebiede en persone wat deelgeneem het. Ek verstaan dat selfs persoonlike vooroordele nie problematies is as daar op hierdie manier gewerk word nie. Van Huyssteen (2007:421) stel dat binne die transversale manier van werk dit nie daaroor gaan dat ons onself teen standpunte of vir standpunte posisioneer nie. Dit gaan daaroor dat daar 'n ruimte geskep sal word waar daar saam gereflekteer sal word wat selfevaluasie insluit. In hierdie opsig glo ek dat die studie volledig postfundamentalisties en transversaal was.

Die verstaan wat die navorsingsverhoë aan ons bied, maak dit moontlik om die navorsingsverhoog van die benadering binne die praktiese teologie waarbinne ek myself bevind, baie te vergroot. Dit het net weer beklemtoon dat daar nie in isolasie gewerk kan word nie. Die hoofverhaal wat ek van die verhoë van die ander vakdissiplines kan kry is dat daar altyd meer faktore betrokke is. Daar is nie een vakgebied wat al die antwoorde het nie. Mense is meerdimensionele wesens, met 'n hele aantal dimensies.

Die interdissiplinêre ondersoek se groot verhaal sou dus as volg opgesom kon word: Die meisies waarmee daar in die studie gewerk is, is meisies wat deur bepaalde omstandighede op bepaalde maniere begin soek het na maniere om aanvaar te word en uit te vind wie hulle is. In die proses is hulle in soms verstoot, misverstaan en selfs misbruik. Die proses het skade aan die meisies aangerig. Dit is egter nie net 'n tragedie nie maar wel ook 'n verhaal van hoop. Dis 'n verhaal waarin die meisies met die regte begeleiding bo hulle omstandighede kan en sal uitstyg. Die verhaal is verder ook 'n verhaal van hoop vir ander jong mense en mense wat in 'n selfontdekkingsproses is. Daar is hoop en daar is mense wat bereid is om te help, te sorg en saam te droom. Die transformasie-element van die narratiewe benadering lê daarin dat dit ook die alternatiewe (positiewe) verhale in mense se lewens na vore bring en versterk, sodat 'n nuwe, positiewe verhaal geskep kan word wat die ou dominante verhaal vervang (White & Epston 1990:15).

Die interdissiplinêre ondersoek se bevindinge sal ook in die volgende hoofstuk verder geneem word en teruggekaats word na die relevante partye toe. Die posisie van omgee en nieveroordelend optree wat voortgespruit het uit die interdissiplinêre studie, sal ook gebruik word om dit te doen. Die verhoog kan net vergroot word as al die kennis wat hier opgebou is as 'n saak van erns beskou word.